

gom Crkve koja uvijek ostaje nepre-
sušivo vrelo života Crkve i svakog
pojedince.

C. T.

P. GRELOT, *Le couple humain
dans l'Écriture*, Paris 1962, izd. Cerf.

U današnjem svijetu mnogo se go-
vori, raspravlja i piše o spolnosti,
ljubavi i braku. To je područje jed-
no od najvažnijih i najživotnijih za
postojanje pojedinca, naroda i čovje-
čanstva. U odnosu na spolnost i lju-
bav ljudi zauzimaju dva oprečna sta-
va. Za jedne je »ljubav najveća stvar
u svijetu«, radost, blaženstvo, život;
za druge je »ljubav samo jedna pr-
ljava laž više«, gorčina, jadikovka,
stravičnost, smrt. Što kaže Pismo?
Poznati, zaslužni francuski egzeget
daje nam u svojoj knjizi, uvijek ak-
tualnoj, jasan odgovor.

U prvom dijelu upoznajemo ono
»novo« u shvaćanju spolnosti i bra-
ka što ga donosi svetopisamska ob-
java. Biblijska objava ne polazi od
nulte točke. Narodi koji okružuju
Izrael posjeduju vlastiti pojam o
ljudskoj spolnosti, o ljubavi i plod-
nosti, o ustanovi braka. Objava neće
mnogo izmijeniti na kulturnom, dru-
štvenom i ekonomskom području
braka i obitelji. Novost i raskid s
gledanjem okolnih naroda nastaje
na religioznom području. Istočni na-
rodi koji okružuju Izrael i od kojih
on prima njihove kulturne, društve-
ne i političke smjernice na život,
brak i obitelj, sakraliziraju ljudsku
seksualnost i sve što je u vezi s
njom. U svojim mitima prebacuju
svoja seksualna iskustva u područ-
je bogova i stvaraju »božansku po-
vijest« koja se odvija u pravremenu.
Čovjek u vremenu ponavlja tu povi-
jest. Spolnost, ljubav i brak božan-
ske su stvarnosti koje vjernik raznim
seksualnim obredima nastoji obnoviti
na zemlji. Time je cijelo seksualno
područje sakralizirano. Vjera u jed-
noga i jedinoga Boga ruši sve mite.
Izrael u susretu s Bogom, koji mu
se objavljuje u povijesti, otkriva da
ne postoji nikakva »božanska povi-
jest«, već samo »povijest spasenja«
koju stvaraju Bog i čovjek u ovom
vremenu. Vjera u Boga Stvoritelja

desakralizira i demitizira seksualnost
i ljubav. One su »djelo Božjih ruku«,
njegov dar svome stvorenju, zemaljs-
ka stvarnost. Budući da su Božje
stvaralačko djelo, spolnost, ljubav i
brak u tom su smislu sveti. Sakrali-
zacija braka temelji se na Božjoj
stvaralačkoj ljubavi. Post 1 i 2 otkri-
va nam ideal ljubavi i braka. Bog
je htio zajednicu ljubavi i plodnu
ljubav, »dvoje bit će jedno«, isklju-
čivši poligamiju, rastavu braka i pre-
ljub.

U drugom dijelu iznosi pisac rast
objave. Bračni ideal u ovom je svi-
jetu neostvarljiv. Tiranija muža,
strast i zavodljivost žene stvaraju
poligamiju, rastavu, preljub, a iz to-
ga se rađaju obiteljske drame koje
postoje i u najidealnijim brakovima
patrijarha: Abrahama i Sare, Izaka
i Rebeke, Jakova i Lije i Rahela.
Pismo nam otkriva izvor tih drama i
napetosti u izvornom grijehu (Post
3).

Proroci unose nešto novo, nena-
slučeno. Sinajski savez nije samo ne-
ki pravnički čin koji možemo osvi-
jetliti ugovorima i međuplemenskim
i međunarodnim savezima, nego je
to savez ljubavi Jahve i njegova na-
roda. Jahve je zaručnik, Izrael je
njegova zaručnica. Hošea u svom
dramatskom bračnom iskustvu i u
svojoj proročkoj viziji vidi prolaz-
nost Sinajskog saveza zbog nevjere
Izraela i najavljuje Novi savez na
kraju vremena koji će ostvariti iz-
vorni ideal braka, kao savez vjerno-
sti, ljubavi, plodnosti.

Iza babilonskog izgnanstva sve
snažnije se naglašuje ideal braka.
Mudrosni i proročki tekstovi osuđuju
rastavu, poligamiju i preljub i za
muža. Pjesma nad pjesmama opije-
va čistu zemaljsku ljubav koja je
otkupljenja i može postati Pjesma
nad pjesmama Jahvine zaručničke
ljubavi prema izabranom narodu i
proročki navješćaj Kristove ljubavi
prema Crkvi i pojedinoj duši.

U trećem dijelu pisac iznosi obja-
vu Novog saveza. »Kristov zakon«
vraća ženidbi njeno izvorno dosto-
janstvo i savršenstvo, ali u isto vri-
jeme praglašuje važnost i uzvišenost
celibata i djevičanstva.

Isus dopunjuje proročka obećanja
o zaručničkom misteriju i ostvaruje
ih. Krist je zaručnik, Crkva zaruč-

nica. Pavao će ovu tajnu dalje razviti i produbiti. Od sada se ova zaručička tajna Krista i njegove Crkve mora živjeti u braku i u celibatu. I brak i celibat imaju otkupiteljski smisao samo ako žive »zaručičku tajnu« Krista.

U zaključku pisac naglašuje da ženišbeno iskustvo nije jedina slika koja nam pomaže da osvijetlimo nedokučivo bogatstvo odnosa Krista i otkupljenog čovječanstva, ali je najpodesnija i najznačajnija. U svjetlu novozavjetne tajne Krista i njegove Crkve otkriva nam se dubina objave »u početku«: »Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, muško i žensko stvori ih« i »bit će dvoje jedno tijelo«. U ovoj objavi već je najavljeno eshatološko vrijeme zaruka Krista i otkupljenog čovječanstva. U Kristu će se ostvariti u punini »dvoje jedno tijelo«, Kristovo mistično tijelo. I još dublje, tajna ljubavi i obitelji nalazi svoj konačni pratip i zadnji izvor u Bogu Trojednom koji je ljubav, istinska zajednica ljubavi, plodne ljubavi.

Djelo posjeduje trajnu vrijednost. Jasno je izrečena biblijska misao. Lako se čita. I uvijek je korisna knjiga svakome koji želi bolje upoznati što nam Bog u Pismu govori o ljudskoj seksualnosti, ljubavi i braku.

C. Tomić

E. SCHILLEBEECKX, Le mariage. Réalité terrestre et mystère de salut, sv. I, izd. Cerf, Paris 1966.

Uvaženi teolog naglašuje u uvodu kako se iza drugog rata razvija plodna, iako često žučljiva rasprava o braku i obitelji. Svećenik-teolog nije danas na ovom području osamljen kao u prošlim vremenima. Uz njega daju odgovore i sociolog, liječnik, psiholog, filozof... Značajno je, kaže pisac, da se u današnjem vijeku, koji se smatra biblijskim, tako malo zanimanja i pažnje pokazuje za Božju riječ i da se ona prihvati u vjeri i ostvari u bračnom životu. Današnji se čovjek zadovoljava egzistencijalnom spoznajom. Ipak, bez Božjeg svjetla ostaje mu ova stvarnost zatvorena, zagonetna, često be-

smislena. Zadatak što ga današnje vrijeme postavlja pred svećenika veoma je odgovoran. Radi se o jednom važnom životnom području. Svećenik ne vrši »slobodnu profesiju«, nego je službenik Crkve, u službi evanđelja. Da može svoju službu savjesno ispuniti i spasiteljski zahvatiti u ovo tako važno područje, mora biti otvoren Božjoj riječi, poslušati je u vjeri i učiniti je aktualnom unutar današnje antropološke stvarnosti, da njegov odgovor bude siguran, autentičan i proročki suvremen.

Pisac smatra da je današnji trenutak »milosni trenutak« za produbljenje braka i obitelji. Društvo nema tako jak utjecaj na obitelj kao nekada. Ono samo donekle kontrolira brak kao društvenu zajednicu. U tehnološkom i urbaniziranom svijetu obitelj u svojoj temeljnoj datosti prepuštena je sama sebi. Kultura, politika, ekonomija, društvo — sve se to odvija mimo nje. Obitelj je danas raskinula sponu patrijarhalnog i autoritativnog života. Postaje više »demokratska« zajednica, zajednica »drugarstva«, zajednica ljubavi. I upravo jer je obitelj danas lišena svih povijesnih, društvenih, ekonomskih i drugih uvjetovanosti, mora tražiti svoj smisao u samoj sebi. Što je smisao i svrha, temelj i bit obiteljske zajednice? O ljubavi i braku govori nam biologija, psihologija, fenomenologija, filozofija. Najdublji smisao o ljubavi i braku nalazimo u objavi. I bez te objave nikad ne bismo shvatili najdublji smisao ljubavi i braka.

U prvom svesku pisac ispituje što kaže Pismo o ljubavi i braku i kako Božji narod proživljuje ženišbenu stvarnost u starozavjetnoj jahvističkoj objavi i u punoj novozavjetnoj objavi Kristove tajne. Zatim ispituje pokušaje Crkve da Božju objavu o braku i obitelji učini prisutnom i aktualnom u raznim povijesnim razdobljima do sadašnjih vremena.

Drugi svezak pisac posvećuje intersubjektivnim odnosima i instituciji braka, bračnoj ljubavi i seksualnosti, i važnijim pitanjima današnje problematike.

U prvom dijelu prvog sveska iznosi objavu Starog zavjeta. Veoma je važna objava SZ-a s obzirom na brak i obitelj. Prva dva poglavlja Postan-